

Instytut Pamięci Narodowej - Poznań

<https://poznan.ipn.gov.pl/pl7/aktualnosci/200305,Wyklad-online-Arcybiskup-poznanski-ks-dr-Antoni-Baraniak-i-jego-o-sufragani-wobec-.html>
21.05.2024, 02:52

Wykład online „Arcybiskup poznański ks. dr Antoni Baraniak i jego sufragani wobec totalitaryzmów XX w.”

Kim był arcybiskup Antoni Baraniak? Kim byli sufragani bp Franciszek Jedwabski i bp Tadeusz Etter? Czym były totalitaryzmy XX w.: sowiecki komunizm i niemiecki nazizm? W jakich warunkach społeczno-politycznych abp Baraniak i jego sufragani realizowali swoją misję? Jakie były główne kierunki realizacji posługi arcybiskupiej Baraniaka w archidiecezji poznańskiej? Jakie były główne wydarzenia inspirowane przez abp. Baraniaka w archidiecezji poznańskiej w latach 1957-1977?

Na te i inne pytania odpowiada w swoim wykładzie dr hab. Elżbieta Wojcieszek z Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Poznaniu.

Podczas I wojny światowej w 1917 r. w wyniku rewolucji październikowej powstało pierwsze państwo komunistyczne – Rosja sowiecka, dążące do zateizowania społeczeństwa i wyeliminowania chrześcijaństwa. W latach dwudziestych XX w. rozwijał się w Niemczech narodowy socjalizm, który wyrósł na podłożu rasistowskim. Wraz z dojściem do władzy „Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei” (pol. Narodowosocjalistyczna Niemiecka Partia Robotników – NSDAP), w Niemczech powstała „nowa religia”, gloryfikująca rasę germańską i niemal bałwochwalczy kult państwa.

Te dwa totalitaryzmy: nazizm i sowiecki komunizm, dążyły do zniszczenia więzi społecznych i podmiotowości człowieka. Chrześcijaństwo, w tym Kościół katolicki przeciwnie: naucza, że fundamentalną wartością jest godność osobowa człowieka. Stąd oba totalitaryzmy uznawały Kościół za największego wroga. Bp Jedwabski i bp Etter tylko dzięki Bożej opatrności przeżyli piekło obozu koncentracyjnego KL Dachau. Podobnie abp Baraniak dzięki głębokiej wierze przeżył tortury więzienia w komunistycznej Polsce.

W 1957 r. Baraniak został metropolitą poznańskim, a w zarządzaniu archidiecezją pomagali mu biskupi Jedwabski i Etter. Ich niezłomna postawa oporu wobec komunizmu pozwoliła duchowieństwu i wiernym obronić się przed totalną ateizacją.

Prelekcja jest trzecią częścią projektu dotyczącego scharakteryzowania działalności arcybiskupów i biskupów pomocniczych w archidiecezji poznańskiej w warunkach totalitaryzmów: niemieckiego hitleryzmu i sowieckiego komunizmu.

